

L'església gòtica de Sant Salvador de Vimodí (segles XV-XVI)

Jaume **FELIP SÁNCHEZ**

L'església gòtica de Sant Salvador de Vimbodí (segles XV-XVI)

Jaume **FELIP SÁNCHEZ**

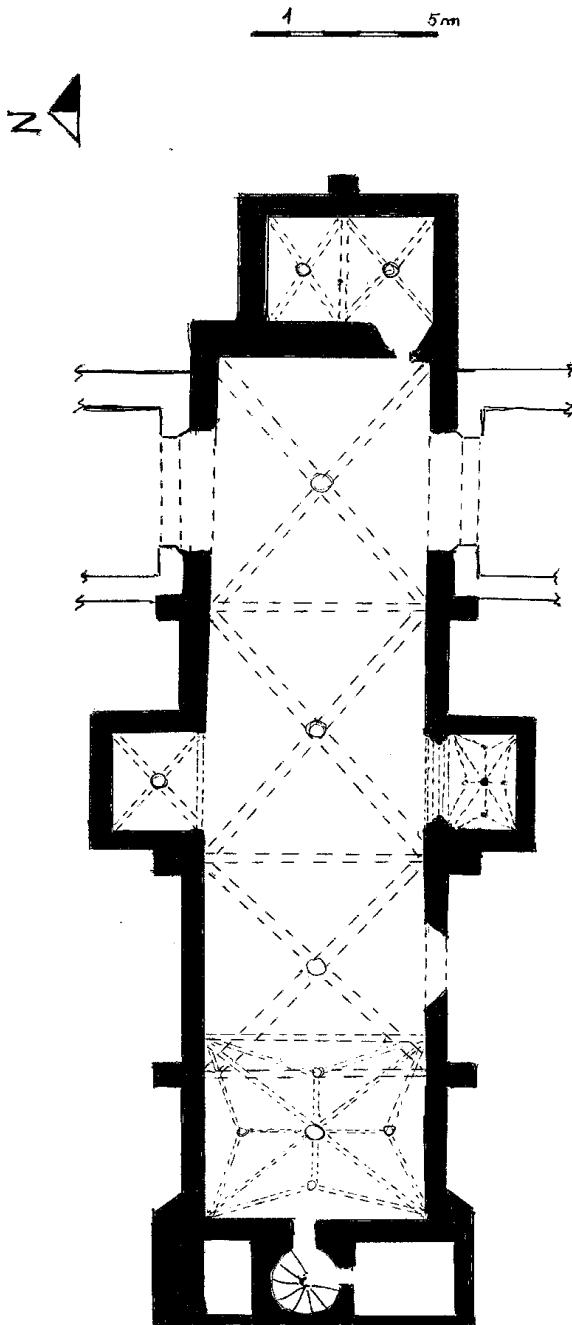
Resum: Descripció i estudi del temple parroquial de la vila de Vimbodí (Conca de Barberà) comprovant la unitat constructiva i estilística que permet indicar una cronologia coherent amb el darrer quart del segle XV, i l'inici del s. XVI, remarcant un moment constructiu més intens vers l'inici de l'abadiat de Domènec Porta. Artísticament es troba molt influenciat per models bearnesos.

Paraules clau: Arquitectura, Vimbodí.

L'església gòtica de Sant Salvador de Vimbodí es troba situada en un turó, en el lloc més enlairat de la població. Té planta rectangular, amb uns trenta-cinc metres de llargada i prop de nou metres d'ample, seguint l'alineació est-oest. A l'exterior hi destaquen els contraforts que marquen la intersecció dels trams que conformen l'estructura interior del temple. A la banda de ponent es bastí el campanar, no gaire alçat perquè la situació alterosa de l'edifici respecte al villatge no feia necessari donar-li gaire elevació. A la banda de llevant s'aprecia la sagristia amb coberta a dos vessants, tapant parcialment un senzill finestral ogival, mancat de traceries. Al costat nord hi tenim el cos ressortit d'una capella gòtica que s'obre al segon tram de l'església. Tant pel costat nord com pel sud es construïren, a l'alçada del tram presbiteral, sengles capelles decimonòniques.

La porta d'accés se situa a la paret meridional del tercer tram, és de mig punt, amb elements gòtics, tot i que no és flanquejada de pinacles; té arquivoltes que arrenquen a gairebé un metre del nivell del terra, una característica que sembla inspirar-se en models bearnesos. Les arquivoltes acaben en capitells amb motius florals campaniformes, essent formades a mig punt. Una motllura amb forma d'arc conopial fa de guardapols, sense decoració flamígera, però amb un floró central o macolla al cim. A l'espai central entre el guardapols i la porta veiem una fornícula que potser aixoplugava una imatge del Salvador, ara desapareguda i sota, a la dovella central de la porta, hi campeja l'escut de l'abat Domènec Porta (1502-1526).

A l'interior es pot veure l'espai dividit en quatre trams rectangulars (sis metres d'ample i vuit metres de llarg) de voltes de creueria, amb una alçada de 9,1 metres.

Planta de l'església de Vimbodí

Al primer tram o presbiteri s'hi obren, conformant una mena de creuer, les capelles modernes del segle XIX (en una d'elles ara hi ha el Santíssim). Aquestes capelles substituïren dues capelles amb volta similars a les que veiem al segon tram1. Per una porta situada a la paret llevantina s'accedeix a la sagristia, coberta amb doble volta de creueria gòtica. La clau de volta del tram s'ornamenta amb una senzilla decoració geomètrica.

Al segon tram i acostades al contrafort de ponent hi ha dues capelles laterals, de planta quadrada (3 metres d'aresta): la septentrional té volta de creueria senzilla, amb una clau de volta on s'hi representa Sant Joan Baptista; la meridional té clau de volta estrellada, amb una MaredeDéu representada a la clau de volta principal. A la banda sud hi ha també un petit finestral, que no aporta gaire claror a la nau. A la clau de volta del tram s'hi observa la imatge del Salvador del Món.

El tercer tram té cisellada a la clau de volta l'escut de l'abat Porta.

El quart tram es distribuï horitzontalment en dues parts: a la part ponentina s'hi col·locà l'escala de cargol que permet l'accés al campanar, campanar que quedà fonamentat en la part llevantina d'aquest tram. Verticalment aquest tram també es dividí, per la banda est, en dos nivells: a l'inferior s'hi construí amb volta estrellada el cor, i a l'espai superior es cobrí amb una volta més estreta que queda tancada amb una clau decorada amb l'escut de l'abat Porta.

Cronologia de l'edificació

Tot i que la donació als primers pobladors de Vimbodí es remunta a l'any 1149 o 1151, el primer esment a una església dedicada a Sant Salvador pertany a l'any 1189 quan el vimbodinc Amic, en una definició de terra al monestir de Poblet, féu reserva de les primícies al «clergue de Sant Salvador de Vimbodí»,² Alguns autors, sense cap mena de fonament han intentat argumentar que la primitiva capella es trobava en altre indret diferent de l'actual,³. Tanmateix, J.M. Sans Travé és de l'opinió, que comportim, que l'antiga capella s'hauria de localitzar parcial o totalment en l'actual emplaçament, dalt del turó que domina la vila,⁴.

La primitiva capella tindria poca capacitat i, sembla, en algun moment d'increment demogràfic fou ampliada, com constata un bolsó de pedra reaprofitat en la nova construcció i que du l'escut de l'abat Copons (1316-1348).

El conjunt de l'obra gòtica actual seguí un únic pla constructiu: això es pot comprovar fàcilment si ens fixem en la uniformitat del carreuat de l'edifici, la morfologia de les motlures dels arcs creuers, dels permòdols d'on hi arrenquen o en les claus de volta pedunculades que els rematen. Amb tot, hi cap la possibilitat de que el primer tram o presbiteri hagués estat construït en una primera etapa no gaire llunyana a la segona i definitiva

(quan es construïren el segon, tercer i quart tram), que primordialment coincidí amb els primers anys de l'abadiat de Domènec Porta.

Finançament de l'obra

L'heràldica d'aquest abat representada en quatre diferents llocs, especialment al tercer i quart trams manifesta aquesta cronologia. A més, tenim a mà dos documents que ho proven. Es tracta de dues creacions de censal o préstecs de diner que el municipi de Vimbodí sol·licità en un marge de temps molt curt:

El primer data del 9 de setembre de 1502, i a tal efecte Joan Amexer, Antoni Terès i Joan Calbet, atorgaren com a elegits i assignats pel Consell General del municipi de Vimbodí (segons constava la seva designació per acta notarial feta al lloc de Vimbodí en data 8 de setembre de 1502 actuada pel rector i notari Gabriel Terès) a fi de manllevar en nom de Vimbodí qualsevol quantitat de diner necessària per a l'obra de l'església de la vila, en dit nom i amb el consentiment i expressa voluntat del pare Abat del Monestir de Poblet (segons constava aquest consentiment i voluntat en document fet davant Gabriel Terès), vengueren a Pere Guasc, prevere i procurador de Pere Guasc, clergue de Vimbodí beneficiat del benefici dels sants Llorenç i Pau, instituït a l'església parroquial de l'Espluga de Francolí (segons procuradoria actuada pel prevere Frances Jorba, notari de l'Espluga a 26 de juliol de 1501, i amb el decret de Pere Calaf, degà de Montblanc) pel preu de 18 lliures barceloneses amb una pensió anual de 18 sous, pagadora

Portalada de l'església de Vimbodí

cada 9 de setembre i, en cas d'impagament, amb obligació d'hostatge de sis homes de Vimbodí a la plaça inferior de l'Espluga i salari de cinc diners per al procurador del prestador⁵.

El segon censal o préstec el sol·licitaren en data del 15 d'octubre de 1502, atorgant el document Salvador Carbonell, batlle, i els jurats Joan Martorell, Joan Fontana, Joan Josa i Joan Pere, amb l'aprovació i signatura dels membres del Consell General de la vila de Vimbodí, congregats com era costum a la plaça de dit lloc, amb motiu de «necessitar diners per a l'obra d'edificar l'església major de Vimbodí que per ara, si Déu vol, es construeix amb grans dispendis, per a l'augment del culte diví i l'ornament de la vila», tenint especial permís del bosser del Monestir de Poblet, síndic de l'abat i convent, com constava en carta escrita de la seva pròpia mà en data de 23 d'octubre d'aquell any on permetia manllevar 80 lliures a l'interés del 5%, per tot això es comprometeren amb el mercader montblanquí Pere Jover (amb domicili a Valls) a pagar anualment 80 sous en la data del contracte, a canvi del capital de 80 lliures⁶.

Els dos censals suposaven un capital de 98 lliures o 1.960 sous, una quantitat important per a un projecte que suposava «gran dispendi»; no sabem si també s'havia imposat alguna taxa sobre el consum o altra mena de recaptació de diner per a l'obra iniciada. En aquest període coincidí tot plegat amb una carestia de cereal, i així ens consta que el 17 de desembre del mateix 1502 el batlle, jurats i consellers del lloc de Vimbodí reconeixien fer anualment a Berenguer Tarrós, del lloc de Mollerussa una pensió de 120 sous per un capital de 120 lliures que era el valor de cent mitgeres de blat que li havien comprat al mateix Berenguer, per a les necessitats i sosteniment de la població de Vimbodí⁷.

Aquests crèdits tardaren alguns anys a ser amortitzats, així el primer (de 9 de setembre de 1502) ho fou en data de 27 de febrer de 1543⁸, el segon (de 15 d'octubre de 1502) s'extingí l'29 de novembre de 1559⁹, i el darrer (del 17 de desembre de 1552) ho fou el 27 de febrer de 1543.

Per tant, el cost de l'obra fou assumit majoritàriament pel municipi vimbodinenc i no fou el patronatge dels abats de Poblet qui es féu càrrec de la despesa, com han mantingut alguns autors.

Els mestres de l'obra

La lectura de la documentació notarial conservada no ens ha permès trobar cap dada directa de la construcció del temple vimbodinenc. Només hem pogut constatar que vivien a la vila com a mínim dos mestres de cases, un anomenat Antoni Palaguada¹⁰ i un altre en Joan Ynygo, d'edat més avançada, el qual tenia com a mínim dos fills: Joan Ynygo, prevere beneficiat a l'església de Vimbodí i Jaume Ynygo¹¹. Aquests dos feia temps que residien a Vimbodí i difícilment haurien treballat en la construcció del nou temple.

En canvi ens trobem un altre mestre de cases, Ramon Llorenç que sembla no tenia cap vincle ferm a la població i que signà com a testimoni en un

document de poders atorgat el 17 de desembre de 1503 per un tal Joan Farrer, procedent del lloc d'Arança (Arance?), de la diòcesi de Lescar, al país occità de Bearn. Joan Farrer nomenava procurador seu a Francesc Pere, fuster (i conseller o veí del municipi vimbodinenç), a fi de cobrar totes les quantitats de diners que li devien amb motiu de préstec o de soldada¹². Aquesta soldada provenia d'un contracte amb algun mestre o el municipi, i aquest Joan Farrer era un picapedrer llogat per a l'obra de l'església? No ho sabem del cert.

A l'espera de la troballa de noves dades documentals, només ens resta emetre hipòtesis que es fonamentin en l'anàlisi estilística de l'edifici. D'aquesta anàlisi sí que podem afirmar que en conjunt, l'edifici mostra moltes característiques del gòtic bearnès propi d'aquest període: la proporció del temple, de planta rectangular, amb els contraforts ressortits, amb el campanar al darrer tram amb contraforts bissectrius i la porta lateral al tram antecedent (com a l'església de St. Martin a Bruges-Capbis-Mifaget, Béarn, Pirineus Atlàntics, Aquitània –malgrat la «reconstrucció» del segle XX-; o l'església de St. Girons de Monein, Béarn; Notre-Dame-de l'Assomption de Lasseube; Notre-Dame-de l'Assomption de Lambeye...), excloent-hi algunes característiques que podria haver imposat el comitent, com el material de construcció (bolsons de pedra, amb canteres accessibles al terme), la forma del portal principal (de mig punt, com també elegiren al seu moment a la propera església de Blancafort) o la manca de coberta molt inclinada de fusta per evitar el dipòsit de nevades, poc freqüents a les nostres contrades.

Amb tot, la presència de mestres i picapedrers occitans, gascons, llemosins, borgonyons o bascos no era estranya a la nostra comarca al segle XV: a Blancafort els hem pogut documentar¹³ treballant pocs anys abans de la Guerra Civil catalana. El conflicte bèl·lic els allunyà fins al darrer quart del mateix segle. En aquest entorn haurem de situar, doncs, la construcció del temple vimbodinenç.

Rellotge de sol en una de les façanes del temple

Notes

1. A l'any 1504 hi havia a l'església de Sant Salvador cinc altars: altar major, altar de la beata Maria, altar del beat Blai, altar del beat Joan i l'altar de la beata Maria dels Torrents. Correspondrien a l'altar principal i a les quatre capelles laterals que es construïren en aquells moments: les capelles modificades al segle XIX serien les dels altars de la beata Maria i el del beat Blai. Les que encara hi romanen són les del segon tram, de Sant Joan i de la Mare de Déu dels Torrents. (Testament de Jaume Mora a Arxiu Arxidiocesà de Tarragona, Fons parroquial de Vimbodí, Man. Not. Núm. 3, Capsa 1, sense foliar, en data 8 de gener de 1504). La capella de Sant Blai allotjava el benefici de la mateixa titularitat, instituït per Antoni Aster (Arxiu Històric Comarcal de Montblanc, Fons Municipal de Vimbodí, Pergamins, F85/núm. 54) el qual deuria morir prop de l'epidèmia pestífera de l'any 1348 (Arxiu Comarcal de la Conca de Barberà (ACCB), Fons Municipal de Vimbodí, Pergamins, F85/núm. 1).
2. SANS TRAVÉ, Josep M. *La colonització de la Conca de Barberà després de la conquesta feudal: el cas de Vimbodí*. Col·lecció Aires de la Conca núm. 6, Cossetània Edicions, p. 203, nota 462.
3. PALAU I DULCET, A. *Conca de Barberà. III. Guia de la Conca*. Barcelona, 1932, p. 149-150. BERGADÀ I ESCRIVÀ, A. *Vimbodí. Estudi Històric, Sociològic i Religios*. Vimbodí, 1978, p. 165-166.
4. SANS TRAVÉ, Josep M. *La colonització de la Conca de Barberà després de la conquesta feudal: el cas de Vimbodí*. Op. cit, p. 203.
5. ACCB, Fons Municipal de Vimbodí, Pergamins, F85/Núm. 10. Actuà com a notari el prevere Calbet, vicari i notari de l'Espluga de Francolí, amb llicència del rector de Vimbodí Gabriel Terès.
6. ACCB, Fons Municipal de Vimbodí, Pergamins, F85/Núm. 28, transcrit a l'Apèndix Documental amb el núm. 1.
7. ACCB, Fons Municipal de Vimbodí, Pergamins, F85/Núm. 9.
8. Una diligència al dors del document de la nota (5) informa que el censal fou lluït o amortitzat segons constava al rebut o àpoca feta pel notari Coloma (de Montblanc) a 27 de febrer de 1543.
9. ACCB, Fons Municipal de Vimbodí, Pergamins, F85/Núm. 75.
10. Arxiu Arxidiocesà de Tarragona, Fons parroquial de Vimbodí, Man. Not. núm. 3, Capsa 1, sense foliar, en data 3 de desembre de 1503.
11. Arxiu Arxidiocesà de Tarragona, Fons parroquial de Vimbodí, Man. Not. Núm. 3, Capsa 1, sense foliar, en data 23 de desembre de 1503. Féu testament el 28 de gener de 1504.
12. Arxiu Arxidiocesà de Tarragona, Fons parroquial de Vimbodí, Man. Not. Núm. 3, Capsa 1, sense foliar, 17 de desembre de 1503, transcrit a l'Apèndix Documental amb el núm. 2.
13. FELIP SÁNCHEZ, Jaume «La desapareguda església gòtica de Blancafort (segles XIV-XV)» a *Aplec de Treballs* núm. 28, (Montblanc), 2010, p. 112-143.

Apèndix documental

1

1502, octubre, 15, Vimbodí.

El municipi de Vimbodí, a fi d'obtenir diners per a la construcció de l'església i amb el permís del bosser i síndic del Monestir de Poblet, fra Martí Maxones,

s'encarrega d'un censal de 80 lliures de capital i 80 sous de pensió anual a favor de Guillem Jover, mercader de Montblanc, habitant de Valls.

«In Dei nomine, noverint universi quod nos Salvator Carbonell, baiulus, Joannes Mertorell, maior, Joannes Fontana, Joannes Josa et Joannes Petri, jurati; Anthonius Alies, Joannes Michaelis, maior, Petrus Mertorell, Joannes Amexer, Joannes Calbet, Anthonius Terres, Bernardus Rossello, Jacobus Mora, Joannes Yniego, Franciscus Arbos, Alfonsus Rossello, Bernardus Calbet, Narcissus Mertorell, Joannes Fores, Petrus Calbet, Gaspar Tarrego, Bartholomeus Berufet, Matheus Arbos, Joannes Yvarra, Matheus Reus, Joannes Piles, Anthonius Buldu, Joannes Pelegri, Marchus Gili, Raymundus Queralt, Petrus Tapioles, Gabriel Rossello, Joannes Cerda, Joannes Vicent, Jacobus Arbos, sartor, Franciscus Petri, major, Pasquasius Gili, Anthonius Pamies, Bernardus Luna, Anthonius Rossello, textor, Joannes Mora, Anthonius Pamies, alias Pinyol, Petrus Reus, Joanotus Tries, Joannes Barbera, Jacobus Barbera et Franciscus Petri, minor, omnes vicini et habitatores ac etiam consiliarii loci de Vimbodino, diocesis Terracone, convocati et congregati pro subscriptis ut est moris intus plateam eiusdem loci, de mandato mei dicti baiuli ubi iam alias pro similibus actibus et negociis solitum est dictam universitatem convocari et congregari universitatemque ac consilium generale eiusdem loci facientes et representantes tamquam maior et sanior pars hominum et consiliarorum habitantium eiusdem loci. Atendentes nos dictamque universitatem indigere pecunia infrascripta ad opus edificandi ecclesiam maiorem dicti loci que pro nunc, Deo duce, maximis dispendiis edificatur, in augmentum divini cultus ac decus eiusdem loci quam omnibus viis diligenter perquisitis melius nec minus dampnose illam habere non valemus que per viam vendicionis censualis mortui subscripti super quo habuimus et obtinuimus licenciam a reverendo domino abbate insignis Monasterii Beate Marie de Populeto, ordinis cisterciensis, domino eiusdem loci, seu a venerabili et religioso fratre Martino Maxones, monaco bursario et sindico eiusdem monasterii, prout de ipsa licencia plene constat literis super hiis manu dicti venerabili sindici vobis et seu honorabile Guillermo Jover, mercatori ville Montisalbi eiusdem diocesis filio vestro destinatis ab extrinsequo tenoris qui sequitur:

‘Al magnífich e singular amich Guillem Jover, mercader en Monblanch sie donada’, intrinseco ante sunt sequentis exempli:

‘Magnífich e singular amich, ací són venguts los jurats e promens de Vimbodí dient que per ses necessitats et signanter per la obra de la sglésia an mester manlevar unes vuytanta lliures a rahó de censal e dient com vos les dexau dites vuytanta lliures a rahó de vint milia per mil e que voleu lo consentiment del senyor e del síndich per més seguretat, axí ab la present en absència del senyor don abbat, com a síndich del Monestir los do licència que puguen manlevar dites vuytanta liures en forma e manera que vos concordareu e si degunes coses de mi volreu ordenar seré prompte, comanant me a vos.

De Poblet, a vint-y-tres de octubre de l'any cinch cents y dos. Y ab la present ratifique lo contracte si serà fermat a la data de la present. A vostra honor prest, frare Martí Maxones, bosser e síndich de Poblet.

Agentes in hiis de dicta licencia et cum auctoritate et decreto mei dicti baiuli hiis intervenientibus intervenireque debentibus, gratis igitur et ex certa sciencia, nominibus nostris propriis et dicte universitatis et singularium eiusdem, presencium, absencium et futurorum per nos et nostros dictamque universitatem et suos nunch et in futurum habitantes et habitaturos in eadem heredesque nostros et eorum quoscumque vendimus et causa sive titulo vendicionis concedimus vobis honorabile Petro Jover, merchatori ville de Vallibus, eiusdem diocesis, et vestris et quibus volueritis perpetuo instrumento tamen gracia redimendi mediante, octuaginta solidos barchinonenses censuales annuales rendales et perpetuales sive de censuali mortuo vulgariter nuncupatos in nuda tamen perceptione eorum, hoc est sine laudemio et faticha. Quos propriis nominibus imponimus et incarricamus dedistis licencia et decreto super omnibus et singulis bonis nostris et cuiuscumque nostrum in solidum et eiusdem universitatis et singularium eiusdem presencium, absencium et futurorum, mobilibus et immobilibus, privilegiatis et non privilegiatis, habitis et habendis, habendosque et percipiendos per vos et vestros in hiis successores et per nos dictis nominibus et nostros dictamque universitatem et singulares eiusdem presentes, absentes et futuros, dandos, solvendos et aportandos in dictam villam de Vallibus et intus domum habitacionis vestre et vestrorum in hiis successorum et alibi ubi malueritis et maluerint vestrumque fovebitis et fovebint domicilium intra tamen Cathalonie principatu franchos siquidem et quitios, liberos et immunes ab omnibus et singulis donis, profertis, iuvatiis, serviciis, servitutibus, exactionibus, contribucionibus libris et coactis, missionibus et expensis et non obstantibus quibuscumque emparis, marchis, represaliis et aliis quibuscumque impedimentis, sumptibus et expensis et ad nostri dictis nominibus et nostrorum risicum, periculum et fortunam a die presenti qua hoc presens conficitur instrumentum ad unum annum et sich de inde annis singulis in dicto vel in consimili termino sive die. Hanc autem vendicionem et ex causa vendicionis concessionem facimus nos omnes superius nominati dictis nominibus per nos et nostros dictamque universitatem et eius singulares presentes, absentes et futuros vobis dicto honorabili Petro Jover emptori et vestris in hiis successoribus et quibus volueritis et voluerint perpetuo de predictis octuaginta solidis censualibus annualibus et rendalibus sicut melius dici potest et intelligi ad vestrum vestrorumque salvamentum sanum et bonum etiam intellectum. Promitens eisdem nominibus vobis et vestris in hiis successoribus quod predictum censuale mortuum quod vobis vendimus seu eius anuam pensionem francham et quitiam ut est dictam dabimus et solvemus ac aportabimus vobis et vestris in hiis successoribus annis singulis dicto suo statuto, termino sive festo sine omnia videlicet dilacione, excusacione, compensacione, deductione et retentione et absque omni dampno, sumptu et interesse vestri et vestrorum in hiis successorum,

sub pena tercii quantitatis retroclamatis acquirenda magnifico vicario, baiulis et venerabili decano ville Montisalbi vel illi curie sive iudici ecclesiastico vel seculari sub qua seu quo vel quibus nos et bona nostra et dicte universitatis et eius singularium presencium, absencium et futurorum et cuiuslibet nostri et nostrorum insolidum, convenire volueritis et voluerint aut cuavis officiali super hiis requisito executionem facienti. Qua pena a nobis vel ipsis amittatur et comiti volumus quociens annis singulis in premissis fuerit contrafactum ; et si forsan aliquo anno seu aliquibus annis contigerit solutionem seu soluciones dicti censualis in totum vel in partem differri seu cessari ultra suum terminum precontentum vobis aut vestris et pretextu huiusmodi censualis et etiam aliter racione et occasione aliquorum aliorum supra et infra in presenti instrumento contentorum et premissorum vobis aut vestris non servatorum oportuerit vos vel vestros ire in personam aut mittere nuncium et procuratorem aliquem ad nos seu nostros successores et ad dictam universitatem et eius singulares, presentes, absentes et futuros aut ad aliquem nostrum et ipsorum aut alias laborare ubique, convenimus et bona fide promittimus vobis et vestris in hiis successoribus quod nos et dicta universitas eiusque singulares presentes, absentes et futuros et nostri et ipsorum heredes dabimus et solvemus dabuntque et solvent vobis et vestris in hiis successoribus aut ipsi nuncio seu procuratori vestro pro qualibet die qua ex ac de causa laboraveritis et laboraverint ubique tam eundo, stando quam redeundo pro salario vestro et eorum cotidiano decem solidos prefate monete. Et etiam ultra ipsum salarium restituemus, solvemus et emendabimus restituentque solvent et emendabunt vobis et vestris in hiis successoribus ad vestram et eorum voluntatem indilate omnes et singulos sumptus, dampna et interesse quos, quas et que feceritis et sustinueritis, feceritisque et sustinerunt successores vestri pro predictis vel aliqua ipsorum parte petendis et habendis super quibusquidem sumptibus, dampnis et interesse predictis credatur vobis et vestris aut ipsi nuncio seu procurator vestro et vestrorum plano et simplici verbo vel saltem sub simplici iuramento quod nunch pro tunch et contra deferimus vobis et vestris et pro delato id penitus haberi volumus ex pacto nullo alio probationi genere requisito. Precium vero predicti censualis quod dictis nominibus vobis et vestris in hiis successoribus vendimus est octuaginta librarum, de quibus a vobis bene paccati et contenti sumus omni nostre voluntati unde renunciando excepcioni non numerate et non solute peccunie et precii predicti non habiti et non recepti et doli et legi que subvenit deceptis ultra dimidiam iusti precii et doli in factum actioni et omni alii juri, racioni et consuetudini contra hec repugnantibus. Damus dictis nominibus et remittimus vobis et vestris in hiis successoribus donacione irrevocabili inter vivos siquid predictum censuale quod vobis vendimus plus modo valet aut amodo valebit precio memorato. Et tenere, habere et perpetuo pacifice possidere, faciemus vos et vestros dictum censuale quod vobis vendimus contra cunctas personas. Quodque tenebimur dictis nominibus vobis et vestris semper de firma et legali eviccione et legitima defensione eiusdem. Et de restitutione omnium

et singulorum sumptuum dampnorum et interesse litis et extra, ceterum nominibus precontentis per nos et dictam universitatem et singulares eiusdem masculos, presentes, absentes et futuros, cum id ad nos dictis nominibus et ad heredes et successores nostros masculos et dicte universitatis et eius singulorum, presencium, absencium et futurorum extendi velimus ac etiam ampliari promittimus vobis et vestris in hiis successoribus quod nisi annis singulis suo termino sive festo dictum censuale fuerit vobis et eis solum quod facta nobis dictis nominibus seu alter nostrum et singularibus eiusdem universitatis presentibus, absentibus et futuris super hiis monicione, requisitione aut citacione, verbo nuncio literis aut alias personaliter aut in domibus habitacionis nostri et eorum intra spacium quinque dierum immediate sequencium intrabimus et intrabunt intus illam domum, hospiciam seu habitacionem quam vos et vestri in hiis successores tam intus dictam villam Montisalbi quam intus villam predictam Vallibus nobis dictis nominibus seu alteri nostrum et successoribus universitatis predictae presentibus, absentibus et futuris duxeritis eligendam et nominandam pro hostagio ibidem tenendo. Et quod a dicta domo seu hostagio non exiemus seu recedemus neque exierint neque recedent seu dictum hostagium tenere desistemus neque desistent nostris neque ipsorum propriis pedibus vel alienis neque aliquo alio ingenio sive arte nisi tamen de vestra et vestrorum in hiis successorum processerint voluntate, ymmo dictum hostagium tenebimus et tenebunt tamdiu et tempore tanto doneque dictum censuale una cum omnibus et singulis penis, expensis, salariis et aliis suis accessoriis fuerit vobis et vestris integritate solutum et satisfactum virtute iuramenti subscripti et comissionis pene convencionalis decem solidorum quam nobis dictis nominibus et dicte universitati et singularibus de eadem presentibus, absentibus et futuris super hiis gracie imponimus pro qualibet die qua dictum hostagium tenere recusaverimus et recusaverint. Quequidem pena casu quo comitatur que tocians comitatur quociens in premissis fuerit contrafacta, due partes vobis adquirantur, reliqua pro tertia pars illi curie seu officiali ecclesiastico vel seculari de eadem executionem facienti penitus acquiratur et aplicetur. Et tenendo dictum hostagium vel non et solvendo dictas penas vel non nichilominus ad solutionem dicti censualis et ad observacionem omnium et singulorum premissorum et infrascriptorum nos eisdem nominibus et nostri teneamur et teneantur efficaciter et cum effectu. Insuper convenimus et bona fide promittimus vobis et vestris quod de et super predictis non impetrabimus aliquod privilegium elongacionis vel supersedimenta a domino Rege vel a domina Regina eorumque liberis vel procuratoribus generalibus neque ab aliqua alia persona minima vel excelsa de hiis potestatem habente vel habitura neque firmabimus vobis et vestris super predictis ius vel de iure neque contestabimur litteram neque oponemus dictaque universitas et eius singulares presentes, absentes et futuros opponant aliquam excepcionem dilatoriam solutionis neque declinatoriam fori seu preemptoriam neque huiusmodi pensionis censualis diminucionem seu reductionem neque aliquam aliam excepcionem nisi solam excepcionem vere

et realis soluciois que incontinenti probari habeat per legitimum ac auctenticum apoche instrumentum sub pena centum solidorum modo quo supra comitenda et acquirenda. Et pro predictis omnibus et singulis atendis et complendis, tenendis et inviolabiliter observandis obligamus vobis et vestris in hiis successoribus omnia et singula bona et iura nostra et cuiuslibet nostrum insolidum et dicte universitatis et eius singularium presentium, absentium et futurorum et cuiuslibet nostri et eorum insolidum mobilia et immobilia ubique sint habita et habenda et etiam animalia grossa aratoria et instrumenta arandi aut victualia deportancia que pignorari possint per dictos magnificum et honorabilem vicarium, baiulos et decanum ac quosvis alios oficiales ecclesiasticos vel seculares super hiis requisitos. Et quibusvis consuetudinibus seu iuribus in contrarium vertentibus non obstantibus renunciantes quantum ad hec beneficio novarum constitutionum et dividendarum accionum. Et epistole divi Adriani et consuetudini Barchinone loquenti 'de duabus vel pluribus insolidum se obligantibus' et legi sive iuri dicenti 'generalem obligationem non valere'. Et inquam omnibus graciis impetratis et impetrandis. Et legi sive iuri dicenti quod 'qui factum promittit interesse liberatur a ipsa promissione'. Et alii dicenti 'delacionem iuramenti ante sui prestacionem posse revocare' necnon alii dicenti 'penam quantitatis sortem excedere non posse'. Et alii dicenti 'personam liberam loco pignoris vel hostatici detineri non posse' et illi etiam consuetudini qua cavetur quod 'intra clausuras locorum vicarii et oficiales nullam facere valeant execucionem' et constitutioni et consuetudini dicenti quod 'animalia grossa aratoria et instrumenta arandi aut victualia deportancia non pignorentur'. Et spaciis trium, decem, viginti et triginta dierum, duorum, quatuor et sex mensium feriisque messium et vindemiarum ac nundinarum et omni atque spacio tempori feriato nech non omni firme iuris libelli oblacioni littis contestacioni iudicis assignacioni et eius officio et flebili bonorum cessionis beneficio et opinioni asserencium sive beneficio renunciari non posse et omni reductioni seu pensionis censualis huiusmodi diminucioni etiam et casu quo per curiam generalem celebratam vel celebraturam aut alias ordinatum seu statutum fovet pensiones censualium debere reducere, promittentes tali in casu non gaudere nech eas modo aliquo allegare. Submitentes dictis nominibus nos et bona nostra dicteque universitatis et singularium de eadem presentium, absentium et futurorum et cuilibet nostri et eorum insolidum foro examini, cognicioni et execucioni prefatorum oficialium et curiarum quorum forum et jurisdictionem in nos dictis nominibus et eos porrogamus, submitimus ac etiam consentimus. Renunciantes quantum ad hec foro nostro proprio et ipsius fori privilegia et legi si convenerit, et de jurisdictione omnium iudicium et juri revocandi donum. De quibusquidem curiis possitis semel et pluries variare pro libito voluntatis quibusvis legibus seu iuribus in contrarium venienti non obstantibus ullo modo quibus expresse et de certa sciencia renunciamus. Renuntiamus etiam omnibus et singulis iuribus, legibus, constitutionibus et consuetudinibus contra premissa aliquialiter facientibus vel venientibus. Et ut predicta omnia et singula maiori gaudeat

firmitate non vi nech dolo, sed sponte juramus in animas nostras dictis nominibus per Dominum Deum et eius Sancta Quatuor Evangelia manibus nostris eisdem nominibus corporaliter tacta predicta omnia et singula atendere et complere, tenere et observare et in nullo contrafacere vel venire jure aliquo causa vel etiam racione. Hec igitur que et prout dicta sunt supra facimus, pafiscimur, convenimus et promitimus nos omnes superius nominati nominibus predictis per nos et nostros dictamque universitatem et eius singulares presentes, absentes et futuros vobis dicto honorabili Petro Jover emptori et vestris in hiis successoribus necnon etiam et notario publico infrascripto tamquam publice persone pro vobis et vestris et pro aliis etiam personis omnibus quarum interest et intererit recipienti et pacisfenti ac etiam legitime stipulanti. Actum est hoc in loco de Vimbodino de licencia discreto Gabrielis Teres presbiteri vicarii ecclesie et notarii publici eiusdem loci pro interesse sue scribanie die quintadecima mensis octobris anno a Nativitate Domini millesimo quingentesimo secundo. S + num Salvatoris Carbonell baiuli S +++++ na Joannis Mertorell, maioris, Joannis Fontana, Joannis Josa et Joannis Petri, juratorum S +++++ na Anthonii Alies, Joannis Michaelis, maioris, Petri Mertorell, Joannis Amexer, Joannis Calbet, Anthonii Terres, Bernardi Rossello, Jacobi Mora, Joannis Yniego, Francisci Arbos, Alfonsi Rossello, Bernardi Calbet, Narcissi Mertorell, Joannis Fores, Petri Calbet, Gasparis Tarrego, Bartholomei Berrufet, Mathei Arbos, Joannis Yvarra, Mathei Reus, Joannis Piles, S +++++ na Anthonii Buldu, Joannis Pelegri, Marchi Gili, Raymundi Queralt, Petri Tapioles, Gabrielis Rossello, Joannis Cerda, Joannis Vicent, Jacobi Arbos, sartoris, Francisci Petri, majoris, Pasquasii Gili, Anthonii Pamies, Bernardi Luna, Anthonii Rossello, textoris, Joannis Mora, Anthonii Pamies, alias Pinyol, Petri Reus, Joannoti Tries, Joannis Barbera, Jacobi Barbera et Francisci Petri, minoris predictorum, qui hec laudamus, firmamus et juramus. S + num Salvatoris Carbonell, baiuli dicti loci, qui predictis de nostris assensu et voluntate factis causis superius expressis auctoritatem nostram judicariam interponimus pariter et decretum in manu et posse notarii infrascripti die et anno prefixis.

Testes huius rei sunt discretus Petrus Rossello, presbiter dicti loci de Vimbodino et Bernardus Olivart, habitator ville Montisalbi.

Sig + num mei Joannis Mas, oriundi ville Montisalbi, regia auctoritate notarii publici per totam terram et dominacionem serenissimi et invictissimi domini domini Castelle et Aragonum regis, qui premissis interfui, eaque scribi feci et clausi, supraponitur vero in linea xxvi^a 'in premissis'.

Sit omnibus notum quod nos Salvator Carbonell, baiulus, Joannes Mertorell, maior, Joannes Fontana, Joannes Josa et Joannes Petri, jurati; Anthonius Alies, Joannes Michaelis, maior, Petrus Mertorell, Joannes Amexer, Joannes Calbet, Anthonius Terres, Bernardus Rossello, Jacobus Mora, Joannes Yniego, Franciscus Arbos, Alfonsus Rossello, Bernardus Calbet, Narcissus Mertorell, Joannes Fores, Petrus Calbet, Gaspar Tarrego, Bartholomeus Berufet, Matheus Arbos, Joannes Yvarra, Matheus Reus, Joannes Piles, Anthonius Buldu,

Joannes Pelegri, Marchus Gili, Raymundus Queralt, Petrus Tapioles, Gabriel Rossello, Joannes Cerda, Joannes Vicent, Jacobus Arbos, sartor, Franciscus Petri, major, Pasquasius Gili, Anthonius Pamies, Bernardus Luna, Anthonius Rossello, textor, Joannes Mora, Anthonius Pamies, alias Pinyol, Petrus Reus, Joanotus Tries, Joannes Barbera, Jacobus Barbera et Franciscus Petri, minor, omnes vicini et habitatores ac etiam consiliarii loci de Vimbodino, diocesis Terracone, convocati et congregati pro subscriptis ut est moris intus plateam eiusdem loci, de mandato mei dicti baiuli ubi iam alias pro similibus actibus et negociis solitum est dictam universitatem convocari et congregari universitatemque ac consilium generale eiusdem loci facientes et representantes tamquam maior et sanior pars hominum et consiliariorum habitantium eiusdem loci, nominibus nostris propriis et dicte universitatis et singularium eiusdem presentium, absentium et futurorum, confitemur et in veritate recognoscimus vobis honorabili Petro Jover, mercatori ville de Vallibus quod per manus honorabilis Guillelmi Jover, mercatoris ville Montisalbi, filii vestri, dedistis et solvistis nobis voluntati nostre numerando omnes illas octuaginta liberas barchinonenses pro quibus seu quarum precio dictis nominibus vendimus vobis et vestris et quibus volueritis et voluerint perpetuo octuaginta solidos dicte monete censuales annuales rendales et perpetuales de censuali mortuo vulgariter nuncupatos annis singulis solvendos in festo beate Marie augusti, prout de ipsa vendicione plene constat publico instrumento die presenti penes notarium subscriptum paulo ante istud confecto. Et ideo renunciando excepcioni pecunie et precii predicti non minuati, non habiti et non recepti et doli infactum actioni et omni alii iuri hiis obvianti nominibus predictis facimus vobis de eisdem presentem apocham de soluto. Actum est hoc in loco de Vimbodino de licencia discreto Gabrielis Teres presbiteri vicarii ecclesie et notarii publici eiusdem loci pro interesse sue scribanie die quintadecima mensis octobris anno a Nativitate Domini millesimo quingentesimo secundo. S + num Salvatoris Carbonell baiuli S +++++ na Joannis Mertorell, maioris, Joannis Fontana, Joannis Josa et Joannis Petri, juratorum S +++++ na Anthonii Alies, Joannis Michaelis, maioris, Petri Mertorell, Joannis Amexer, Joannis Calbet, Anthonii Terres, Bernardi Rossello, Jacobi Mora, Joannis Yniego, Francisci Arbos, Alfonsi Rossello, Bernardi Calbet, Narcissi Mertorell, Joannis Fores, Petri Calbet, Gasparis Tarrego, Bartholomei Berrufet, Mathei Arbos, Joannis Yvarra, Mathei Reus, Joannis Piles, S ++++++ na Anthonii Buldu, Joannis Pelegri, Marchi Gili, Raymundi Queralt, Petri Tapioles, Gabrielis Rossello, Joannis Cerda, Joannis Vicent, Jacobi Arbos, sartoris, Francisci Petri, majoris, Pasquasii Gili, Anthonii Pamies, Bernardi Luna, Anthonii Rossello, textoris, Joannis Mora, Anthonii Pamies, alias Pinyol, Petri Reus, Joannoti Tries, Joannis Barbera, Jacobi Barbera et Francisci Petri, minoris predictorum, qui hec laudamus, firmamus et juramus. S + num Salvatoris Carbonell, baiuli dicti loci, qui predictis de nostris assensu et voluntate factis causis superius expressis auctoritatem nostram judicariam interponimus pariter et decretum in manu et posse notarii infrascripti die et anno prefixis.

Testes huius rei sunt discretus Petrus Rossello, presbiter dicti loci de Vimbodino et Bernardus Olivart, habitator ville Montisalbi.

Sig + num mei Joannis Mas, oriundi ville Montisalbi, diocesis Tarraconensis, regia auctoritate notarii publici per totam terram et dominacionem serenissimi et invictissimi domini domini Castelle et Aragonum regis, qui premissis interfui, eaque scribi feci et clausi, »

ACCB, Fons Municipal de Vimbodí, Pergamins, F85/núm. 28

2

1503, desembre, 17

Joan Farrer, del lloc d'Arance (actual comuna de Mont), senyoriu de Bèarn, diòcesi de Lescar, constitueix procurador a Francesc Pere, fuster de Vimbodí, per a cobrar deutes de préstec i de soldada.

« Quod ego Johannes Farer, loci de Arança, domini de Bearn, diocesis del Escha, gratis etcetera, constituo et ordino procuratorem meum etcetera vos honorabilem Franciscum Petri, fusterium habitantem loci de Vimbodino, presentem videlicet ad petendum, exhigendum, recipiendum, recuperandum et habendum per me etcetera omnes et singulas peccunie quantitates tam racione solidate sive de soldada quam racione mutui et alias quascumque res et bona que michi debent et debentur etcetera per quascumque personas quibuscumque rationibus etcetera et de hiis etcetera apocham et apochas albaranum etcetera et ad faciendum avinencias ad omnes et singulis causas sive lites etcetera et ad constituendum procuratores etcetera et quid quid per vos etcetera nullo tempore revocare etcetera fuit lacius etcetera.

Testes sunt Raymundus Laurencii, magister domorum et Johannes Guasch, cultor dicti loci.»

AHAT. Fons parroquial de Vimbodí, Man. Not. Núm. 3, Capsa 1, sense foliar.

Rebuda: abril de 2013
 Revisió: Gener Golzalvo Bou
 Acceptació: agost de 2013